

Valiokuntaehdotus pohjoismaisista tekstiilintuottajista matala- palkkamaissa

1. Valiokunnan ehdotus

Kansalais- ja kuluttajavaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se antaa kirjallisen selvityksen siitä, mitä Pohjoismaat tekevät, jotta matalapalkkamaiden tekstiilintuottajat parantaisivat olosuhteita ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien osalta.

että se jatkossakin tukee *Nordic Ethical Trading Framework* -verkoston perustamista Tanskan ja Norjan eettisen kaupan aloitteiden yhteisen ehdotuksen mukaisesti.

Ja lisäksi, että:

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne pyrkivät siihen, että pohjoismaiset merkit ja yritykset, joilla on tuotantoa Bangladeshissa, liittyvät palo- ja rakennusturvallisuussopimukseen (*Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh*).

että ne muistuttavat pohjoismaisia tekstiilintuottajia ILO:n yleissopimuksista 138 ja 182 koskien lapsityövoimaa; 29 ja 105 koskien pakollista työtä ja pakkotyön poistamista; 100 ja 111 koskien syrjintää sekä 87 ja 98 koskien ammatillista järjestäytymisvapautta ja varmistavat, että yleissopimukset huomioidaan aktiivisesti yritysten toimintapolitiikassa, arvoissa ja toimintasuunnitelmissa.

2. Taustaa

Kansalais- ja kuluttajavaliokunta on keskustellut pohjoismaisten yritysten vaatetuotannosta matalapalkkamaissa siitä lähtien, kun Rana ja -rakennus romahti 24. huhtikuuta 2013 Dhakan esikaupungissa Bang-

ladeshissa, ja 1 113 tekstiilityöntekijää menehtyi. Tragedia kiinnitti huomion matalapalkkamaiden tekstiilialan työntekijöiden ala-arvoisiin palkkajä ja työoloihin.

Rana Plaza -rakennus romahti, koska omistajat rakensivat talon katolle luvatta neljä ylimääräistä kerrosta ja sijoittivat ylimmät kerrokset täyteen raskaita sähkögeneraattoreita, joita talon rakenteet eivät kestäneet. Tämä on toistaiseksi suurin onnettomuus Bangladeshissa, jossa vuoden 1990 jälkeen on menehtynyt yli 1 700 tekstiilityöntekijää tehtaiden romahtamisen tai tulipalojen takia.

Vain muutaman kilometrin päässä Rana Plaza -rakennuksesta sijaitseva Tazreen-tehdas syttyi tuleen marraskuussa 2012. Kankaista alkunsa saanut palo levisi nopeasti, ja hätäuloskäynnit oli tukittu. Tulipalo syttyi pohjakerroksessa, minkä jälkeen vartijat lukitsivat työntekijät ylimpiin kerroksiin ja vaativat heidän jatkavan työskentelyä. Monet kuolivat hypättyään paniikissa ylimmistä kerroksista. Onnettomuudessa menehtyi 125 ihmistä.

Tekstiiliteollisuuden pyrkimys halpaan työvoimaan yksinkertaisessa tehdastyössä on merkinnyt vaatetuotannon siirtymistä jatkuvasti muun muassa Bangladeshiin, Kiinaan, Kambodžaan, Vietnamiin ja Pakistaniin. Bangladesh on toiseksi suurin vaatteiden viejä Kiinan jälkeen, ja sen noin 4 000 tekstiilitehtaassa työskentelee noin 4 miljoonaa ihmistä. Viennistä noin 85 prosenttia on vaatetuotantoa, ja sen arvo on yli 18 miljardia dollaria vuodessa.

Tuotantokustannusten alentamispaine vaikuttaa palkka- ja työoloihin. Bangladeshissa käydään jatkuvasti ammattitaistelua tekstiilityöntekijöiden vähimmäispalkan korottamisesta. Samaan aikaan ILO pyrkii turvaamaan vuonna 1965 annettujen tehtaita koskevien määräysten (Factories Act) toteutumisen, joissa kielletään alle 14-vuotiaiden työskentely tehtaissa. Myös Bangladeshin lainsäädännön mukaan toiminta on kiellettyä.

Matalapalkkamaiden tekstiilitehtaiden sietämättömien työolojen seurauksena on syntynyt laaja kansainvälinen liike kunnollisten palkka- ja työehtojen puolesta. Liikkeen ansiosta monet maat käyvät keskustelua kuluttajajärjestöjen kanssa ja yritykset ovat kehittäneet CSR-politiikkaa, jossa otetaan vastuuta myös tuotantoketjun eri vaiheista. On tärkeää, että Pohjoismaat seuraavat kehitystä ja varmistavat, että siinä noudatetaan YK:n peruseriaatteita.

3. Valiokunnan näkemykset

"Matalapalkkamaalla" valiokunta tarkoittaa maita, joiden palkkataso on alhaisempi kuin länsimaissa eli maita, joihin tuotantoa sijoitetaan edullisen maahantuonnin varmistamiseksi.

Matalapalkkamaissa työympäristöä, turvallisuutta ja ympäristöä koskevat standardit ovat yleisesti alhaiset, ja siksi on todennäköistä, että Rana Plazan kaltaisia onnettomuuksia sattuu uudelleen. Kansalais- ja kuluttajavalioikunnan mielestä on lähtökohtaisesti valtioiden vastuulla varmistaa, että rakentamismääräyksiä noudatetaan mutta että Pohjoismailla ja muilla länsimailla on myös vastuu asiasta silloin, kun matalapalkkamaiden tekstiilitehtaiden omistajat eivät itse pysty turvaamaan henkilökunnan perusihmisoikeuksia ja työntekijän oikeuksia.

Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan sekä matalapalkkamaissa vaatteita tuottavien yritysten tulee sen vuoksi ottaa vastuuta niiden vaatteita ompelevien tehtaiden olojen parantamisesta. Niiden täytyy myös hyväksyä tietyt turvallisuuden parantamiseen liittyvät kulut. EU-komissiossa ollaan myös tietoisia siitä, että Bangladeshissa vaatteita tuottavien eu-

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

rooppalaisten yritysten on myös painostettava toimittajiaan ja oltava vastuussa niistä.

Kesäkuussa 2011 hyväksyttiin YK:n liike-elämän ja ihmisoikeuksien perusperiaatteet (*UN Guiding Principles for Business and Human Rights*). Niissä määritellään yleiset ohjeet siitä, miten käsitellä yrityksen toiminnan mahdollista negatiivista vaikutusta ihmisoikeuksiin. Periaatteiden kolme pilaria toimii ohjeena koskien valtion velvollisuutta puolustaa ihmisoikeuksia, yritysten vastuuta kunnioittaa ihmisoikeuksia sekä mahdollisuutta saada korvausta ihmisoikeusrikkomuksen seurauksena. Periaatteet muodostavat kansainvälisesti yrityksen yhteiskuntavastuun, jonka OECD, EU ja Maailmanpankki ovat hyväksyneet.

Palo- ja rakennusturvallisuussopimus (*Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh*) solmittiin toukokuussa 2013 Rana Plazan onnettomuuden jälkeen. Allekirjoittajina on muun muassa eurooppalaisia yrityksiä ja ammattiliittoja sekä kansalaisjärjestöjä. Se on laadittu Bangladeshin ja kansainvälisten ammattijärjestöjen kesken *IndustryALL- ja UNI Global Union -järjestöjen johdolla*. Yhteensä yli 160 muotiyritystä on nyt liittynyt sopimukseen, muun muassa H&M, Inditex ja C&A sekä seitsemän tanskalaista yritystä: Bestseller, IC Companys, DK Company, Coop Danmark, Dansk Supermarked, PWT Group ja Texman.

Turvallisuussopimus on oikeudellisesti sitova ja velvoittaa muotiyritykset lisäämään palo- ja rakennusturvallisuutta Bangladeshin 4 000 vaatetehtaassa. Sopimuksen avulla varmistetaan riippumattomat rakennustarkastukset, turvallisuustarkastusten tulosten julkistaminen, rakennusten pakollinen remontointi vaarojen ennaltaehkäisemiseksi sekä ammattijärjestöille pääsy tehtaisiin, jotta ne voivat kouluttaa työntekijöitä turvallisuus- ja oikeusasioissa sekä niihin liittyen kertoa oikeudesta kieltäytyä vaarallisesta työstä. On tärkeä askel oikeaan suuntaan, että mahdollisimman monet tuotemerkit ja yritykset allekirjoittavat sopimuksen. Kanadassa parlamentti on suositannut hallitukselle, että se ehdottaa alan yrityksille sopimukseen liittymistä. Mitä useamman maan yritykset allekirjoittavat sopimuksen, sitä suurempi vaikutus sillä on ja siitä tulee myös parametri kuluttajien käyttöön.

Kööpenhaminassa pidettiin 3.–4. huhtikuuta 2014 huipputason kokous, jonka aiheena oli "*Garment and textiles production in Bangladesh, Post Rana Plaza, a vision for the future*". Tilaisuuden järjestivät Norjan, Tanskan ja Ison-Britannian eettisen kaupan aloitteet. Esitelmöitsijät huomauttivat, että Bangladeshissa on saatu aikaan monia parannuksia, mutta tavoitteeseen on vielä matkaa. Monta aloitetta ja prosessia on käynnissä tilanteen parantamiseksi, ja kuten valiokunnan saamista lausuntovastauksista käy ilmi, myös tilaisuudessa ilmaistiin hyvin selvästi, että uusille toimille EI ole tarvetta. Tärkeintä on sen sijaan tukea käynnissä olevia toimia, ja valiokunta ymmärtää tämän. Valiokunta pitää erityisesti sopimuksen parissa tehtävää työtä tärkeänä osana Bangladeshin työntekijöiden tilanteen parantamisessa. Kokouksen päätelminä todettiin:

- Päävastuussa ei ole vain yksi sidosryhmä, vaan kaikilla osapuolilla on osavastuu asiasta.
- Bangladeshin hallituksen tulee luoda puitteet kestäväälle tekstiiliteollisuudelle.
- Maailman hallitusten tulee jatkaa Bangladeshin tukemista sekä vauhdittamista tulosten saavuttamiseksi.
- Alan on pyrittävä saamaan aikaan onnistunutta sosiaalista vuoropuhelua.
- Tuotemerkkien edustajien tulee käydä läpi sektorin rakennetta eikä vain keskittyä hintojen alentamiseen, vaan myös vaatia hyviä työoloja.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

- Työntekijöiden ja työnantajien tulee käydä luottamusta kasvattavaa (sosiaalista) vuoropuhelua. Lisäksi heidät tulee osallistaa valmiuksien kehittämiseen sekä koulutukseen ja harjoitteluun.
- Kuluttajien tulee ottaa vastuu ostamistaan vaatteista.

Sidosryhmän kokouksen järjestivät yhteistyössä Norjan, Tanskan ja Ison-Britannian eettisen kaupan aloitteet. Edellä mainitut kaksi pohjoismaista toimijaa ovat myös käynnistäneet yhteistyötä, jonka puitteissa ne pyrkivät luomaan pohjoismaisen verkoston kansallisille eettisen kaupan hankkeille. Kyseessä on kolmivaiheinen hanke, jonka ensimmäisen vaiheen on rahoittanut Pohjoismaiden ministerineuvosto osana CSR-strategiaansa. Tavoitteena on:

"Nordic Ethical Trading Framework: To meet the challenges of Nordic businesses in upholding human and labour rights and good environmental standards in their supply chains, building on the Danish and Norwegian Ethical Trading Initiatives' knowledge and experience, a Nordic Ethical Trading Framework for sharing of knowledge and information among multi-stakeholder initiatives in the Nordic countries will be facilitated, and co-ordinated joint efforts will be initiated to strengthen Nordic companies skills and competency in implementing responsible business conduct."

Tämä vastaa valiokunnan toivetta ongelmaan liittyen, ja valiokunta suosittelee sen vuoksi Pohjoismaiden ministerineuvostolle hankkeen jatkamista. Asiaan voisi olla syytä panostaa Tanskan puheenjohtajakaudella vuonna 2015.

Valiokunta on tietoinen siitä, että ongelmaa esiintyy tekstiilintuotannon lisäksi myös muilla aloilla. Monet pohjoismaisten tai länsimaisten maahan-tuojien tuotteet tuotetaan matalapalkkamaissa, joten miksi pitäisi keskit-tyä nimenomaan tekstiilialaan? Valiokunnan mielestä voidaan aloittaa tekstiilialasta ja viedä sitten saatuja kokemuksia myös muille aloille.

Valiokunta on tietoinen ILO:n lapsityövoimaa koskevista ILO:n yleissopi-muksista (ILO 138 ja 182), joiden mukaan alle 15-vuotiaiden ei tule tehdä työtä.

Lisäksi myös yleissopimukset 29 ja 105 (pakollinen työ ja pakkotyö), 100 ja 111 (syrjintä) sekä 87 ja 98 (ammattillinen järjestäytymisvapaus) ovat tärkeitä tämän ongelman kannalta.

On olemassa kansainvälinen liike, joka pyrkii varmistamaan matalapalk-kaisten tekstiiliteollisuuden vähimmäisstandardit. Pohjoismaissa halli-tukset, kuluttajajärjestöt, yritykset ja ammattijärjestöt ovat jo käynnistä-neet yhteistyötä. Tämän työn koordinointi on tärkeää, jotta Pohjoismaat voivat toimia yhdessä ja saada myös suurien maiden yritykset noudatta-maan YK:n periaatteita. Tällä tavalla kilpailutilanteesta saadaan tasapuoli-nen ja lisäksi palkka- ja työolot paranevat.

Pohjoismaiden osalta valiokunta on tietoinen Pohjoismaiden ministerineu-voston alaisista hankkeista sekä ympäristöalalla että pääministerien vihre-än kasvun strategian puitteissa. Erityisen myönteinen asia on suunniteltu selvitys, jonka tarkoituksena on selvittää pohjoismaisia ja kansainvälisiä aloitteita, jotka voivat edistää kestävää ja resurssitehokasta tuotantoa il-man vaarallisia aineita Pohjoismaiden tekstiileissä, ja jonka osalta tarkoi-tus laatia Pohjoismaiden toimintasuunnitelma vuonna 2015.

Selvitykseen sisältyy painopistealueita, kuten kestävämpään tekstiilien ar-voketjuun tähtäävä design, kuluttajakäyttäytyminen sisältäen ympäristö-merkinnät, tiedotuksen ja "innostamisen" sekä Pohjoismaiden tekstiiliyri-tysten ympäristöraportointi ja -työ, CSR-työ, tekstiilintuotannon työolot se-kä tuotteiden ostokriteerit tekstiiliyrityksissä.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavalioikunta

Dnro 13-00309-1

Kansalais- ja kuluttajavaliokunta aikoo jatkaa työn seuraamista ja haluaa toimia ministerineuvoston aktiivisena sparrauskumppanina.

Pohjoismaiden neuvosto

4. Høring

Sammenfatning af høringssvar vedr. A 1613/medborger.

Forslaget har været i høring og følgende instanser har kommenteret:

Finland:

Finnwatch, Finatex, Arbets- och näringsministeriet, Utrikesministeriet, Finlands fackförbunds centralorganisation FFC, Finlands Fackförbunds Solidaritetscentral (SASK)

Norge:

Forbrukerrådet, IEH (Initiativ for etisk handel), Hovedorganisasjonen VIRKE, YS (Yrkesorganisasjonenes sentralforbund) LO Landsorganisasjonen i Norge

Sverige:

Fair Trade Center (FTC), Konsumentverket (KO), Tekstilimportörerna Danmark:

Clean Clothes Campaign, Udenrigsministeriet, Erhvervsstyrelsen, DIEH (Dansk initiativ for etisk handel).

Høringssvarene udtaler sig om en tidligere version af dokumentet, hvor at-satserne lød:

at afgive en samlet skriftlig redegørelse over, hvad de nordiske lande gør for at mærkevareproducenter af tøj i lavtlønslande forbedrer forholdene, hvad angår menneske- og arbejdstagerrettigheder; herunder, at der er et fastsat lønniveau som de ansatte kan leve af samt at børn under 14 år ikke arbejder på fabrik og at børn over 14 år har rimelige arbejdstider

at arbejde for, at der på nordiske mærkevareproducenters tøj fra 2015 står oplyst, om det er produceret i henhold til FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv: UN Guiding Principles for Business and Human Rights samt i henhold til sikkerhedsaftalen "Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh"

Høringssvarene viser tydeligt, at det er en meget kompleks sag, og forslaget er derfor viderebearbejdet i henhold til høringssvarene og anden relevant information.

Der bliver påpeget, at det ikke er forbrugerne som skal bære ansvaret for arbejdsforhold i teko-industrien, men derimod bestillerne af produktet, virksomhederne/importørerne. Det er vigtigt at vedtage forpligtende regler, lovgivning, og at det ikke er på frivillig basis. Der er uenighed om nytten af en udredning, men hvis den skal gøres, så er det fordelagtigt at udvide redegørelsen, både branche- og landemæssigt. Der importeres varer fra lavtlønslande indenfor virkelig mange brancheområder, som også bør omfattes af en redegørelse, og det er ikke kun fra Bangladesh, men også fra Kina og Indien og endda Europa. Der findes internationale PRI-principper, (*Principles for Responsible Investment*) og disse er underskrevet af mange investorer i de nordiske lande, (Finske Arbejds- og Næringsministerium), hvilket gør en nordisk udredning unødvendig, da informationerne om disse investeringer er offentligt tilgængelige.

Vedrørende at fastsætte et lønniveau, er der generelt enighed om, at lønniveau fastsættes i forhandling mellem parterne. I stedet bør der fokuseres på at styrke brancheorganisationerne og organisationsretten i lavtlønslandene, så de kan forbedre forholdene for sine medlemmer.

A 1613/medborger

Tekijä(t):

Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00309-1

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborger

Tekijä(t):

Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00309-1

Der er relevante og vigtige ILO-konventioner som bør inddrages i teksten, forenings- og organisationsfrihed (nr. 87 og 98), forbud mod tvangs- og strafarbejde (nr. 29 og 105) diskriminering (nr. 100 og 111) og børnearbejde (nr. 138 og 182). Der påpeges også, at man helt overordnet bør bestræbe sig på at fremme 15 år som mindstealder for børn i arbejde, også i henhold til ILOs konvention 138.

Spørgsmålet om en mærkningsordning skiller vandene. De fleste har en negativ holdning til det, men et par enkelte støtter forslaget. Spørgsmålene er, hvem skal kontrollere overholdelse af kriterierne, hvordan adskiller man produktionskæden, som kan favne over flere lande og regioner, hvordan sikrer man at der ikke bare betales for at få mærket i lande med stor korruption, og det at skulle mærke tøjet kan opfattes som en teknisk handelsbarriere.

5. Päätelmät

Edellä esitetyn perusteella kansalais- ja kuluttajavaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se antaa kirjallisen selvityksen siitä, mitä Pohjoismaat tekevät, jotta matalapalkkamaiden tekstiilintuottajat parantaisivat olosuhteita ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien osalta.

että se jatkossakin tukee *Nordic Ethical Trading work* -verkoston perustamista Tanskan ja Norjan eettisen kaupan aloitteiden yhteisen ehdotuksen mukaisesti.

Ja lisäksi, että:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa maiden hallituksille,

että ne pyrkivät siihen, että pohjoismaiset merkit ja yritykset, joilla on tuotantoa Bangladeshissa, liittyvät palo- ja rakennusturvallisuussopimukseen (*Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh*).

että ne muistuttavat pohjoismaisia tekstiilintuottajia ILO:n yleissopimuksista 138 ja 182 koskien lapsityövoimaa; 29 ja 105 koskien pakollista työtä ja pakkotyön poistamista; 100 ja 111 koskien syrjintää sekä 87 ja 98 koskien ammatillista järjestäytymisvapautta ja varmistavat, että yleissopimukset huomioidaan aktiivisesti yritysten toimintapolitiikassa, arvoissa ja toimintasuunnitelmissa.

Oslossa 3. kesäkuuta 2014

Anita Brodén (fp)
Annicka Engblom (M),
puheenjohtaja
Brynjar Nielsson (Sj.)
Henrik Dam Kristensen (S)

Knut Storberget (A)
Morten Wold (FrP)
Satu Haapanen (vihr.)
Tina Bru (H)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00309-1

Pohjoismaiden neuvosto

A 1613/medborgar

Tekijä(t):
Kansalais- ja
kuluttajavaliokunta

Dnro 13-00309-1